

method of auditing and direct questioning. The definition of «cadet jargon» is defined. It is a socialiolect specific to groups of people closely linked to one another by specialized education for a specific educational and qualification level, limited by social, territorial, time and age frameworks, which serves informal communication of cadets within their social groups.

The ways of creating cadets' jargon have been investigated, among which the process of expanding the semantic volume of well-known, mostly Ukrainian, and long-learned words based on metaphor proved to be productive. In the language of cadets of military higher education, the acronym is widely used, which actively penetrates the official business language and scientific field.

A thematic classification of modern jargon of the military university is carried out, related to topics that

reflect different aspects and subjects of life of a serviceman. The main object of interest is focused on the person, in particular on his or her appearance, psychological and intellectual characteristics.

New lexical units used by military cadets of a higher educational institution are introduced to scientific circulation. The material involved in the study gives grounds to claim that jargon in informal domestic situations (in private, informal professional communication, in informal socio-cultural sphere) is used quite actively. The material collected during the research can be used in the classes of «Ukrainian for professional purposes» for military higher education institutions, as well as to serve as a dictionary for the slang vocabulary of soldiers.

Стаття надійшла до редакції 1.11.2019

УДК 811.161.2
DOI: 10.18372/2520-6818.40.14253

БУРЛАКОВА Ірина, ДЯЧУК Тетяна

ПРОБЛЕМА БАГАТОЗНАЧНОСТІ В ТЕРМІНОЛОГІЇ (НА ПРИКЛАДІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ)

У статті розглянуто проблему термінологічної полісемії на прикладі соціально-економічної термінолексyki. Відзначено, що попри вимоги моносемічності до ідеальних термінів як знаків терміносистем, усе ж багатозначні терміни — явище, що часто трапляється в науковій мові. Розглянуто міжсистемну та внутрішньосистемну багатозначність і зроблено висновок про те, що термінна багатозначність — типове явище, її причиною є еволюція логічної сфери, що спричиняє появу в термінологічних одиницях нових лексико-семантичних варіантів.

Ключові слова: полісемія, багатозначність, лексико-семантичний варіант, сема, термін, термінологія, терміносистема.

Вступ. Пріоритетним напрямом досліджень сучасних термінознавчих студій є теоретичне осмислення системних відношень між термінологічними одиницями з метою їх удосконалення в різних предметних сферах.

Кожна лексична одиниця мови має двопланову природу — план вираження (форму) та план змісту (значення). Ідеальна одиниця для терміносистем — та, у якої одна форма називає одне поняття. Проте в терміносистемах багато порушень цієї базової вимоги до термінів. Однією з таких порушень є термінна полісемія, або багатозначність — варіювання плану змісту, коли значеннєва структура терміна складається з кількох лексико-семантичних варіантів, поєднаних ієрархічно.

Кожний багатозначний термін має індивідуальну семантичну структуру, яка, у разі її графічного відтворення, має вигляд не кола,

поділеного на сектори, а певної кількості накладених одне на інше кіл. Тому в полісемічному терміні виділяється не спільний лексико-семантичний варіант, а тільки спільна сема (елементарний компонент смислу).

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема термінної полісемії досліджувалася багатьма мовознавцями. Одні з них (Д. Лотте, Р. Кобрін, Б. Головін, К. Авербух та ін.) наголошували, що термінна багатозначність заважає в актах комунікації, тобто в царині функціонування, з огляду на що є явищем негативним, пропонували його свідомо усувати з терміносистем і закріплювати за одним мовним знаком лише одне значення. Типовою в цьому плані є думка одного із основоположників термінознавства як науки Д. С. Лотте: «Полісемія термінів викликає неточність системи, ось чому особливо увагу необхідно звертати на видалення

© Бурлакова І., Дячук Т., 2019

всіх багатозначних термінів або на закріплення за тим чи іншим з них одного значення» (Лотте, 1961, с.15). Продовженням цієї є думка Є. Н. Толікіної: «У термінологічній системі відповідно до загальної семантичної закономірності принципово усуваються відношення полісемії (один знак — одне поняття)» (Толикіна, 1970, с. 58).

Інші науковці (В. Даниленко, Л. Симоненко, А. Суперанська, П. Васильєва, Н. Подольська, Д. Шмельов та ін.) дійшли висновку, що хоча полісемія і не сприяє системній організованості терміносистем, усе ж це явище варто сприймати як неминуче, як вияв універсальної тенденції до економії засобів словесного вираження. На думку Л. О. Симоненко, у термінології, як і в літературній мові, не можна надовго зберегти однозначність, тому що людські знання про довколишній світ увесь час поповнюються; у процесі пізнання виникають нові поняття, які потребують словесного вираження, тобто вони відбиваються в мові, зокрема й у полісемії мовної одиниці. Основою розвитку термінної полісемії дослідниця вважає зміни структури мовного знака, який набуває нового значення за подібністю (метафора), часовою і просторовою суміжністю (метонімія, синекдоха) з іншими поняттями (Симоненко, 1991, с. 27).

Постановка проблеми. Актуальність теми зумовлена недостатньою вивченістю проблеми термінної полісемії в соціально-економічній термінології, потребою удосконалення та впорядкування системної організованості цієї терміносистеми.

Метою дослідження є виявлення особливостей явища багатозначності в українській соціально-економічній термінології, що передбачає розв'язання таких завдань: 1) з'ясувати специфіку термінної полісемії у сфері соціальної економіки; 2) виявити причини появи термінної полісемії в соціально-економічній терміносистемі; 3) простежити закономірності появи міжсистемної та внутрішньосистемної багатозначності.

Дослідники твердять, що багатозначність найбільше притаманна терміносистемам на початкових етапах їх становлення, коли поняття нечітко відмежовувалися одне від одного, були неточними, не мали лаконічних дефініцій та класифікацій. Не є винятком соціально-економічна терміносистема, у якій простежується загальна тенденція до втрати лексико-семантичних варіантів. Наприклад, у давньору-

ський період семантична структура лексики *начальник* уключала п'ять лексико-семантичних варіантів: 1. Головний, голова, який начальствує; 2. Хто розпочав, початківець; 3. Засновник; 4. Зачинатель; 5. Перший описувач події (Срезневский, II, I, с. 348–349). На сучасному етапі цей термін має одне значення і номінує особу, яка очолює що-небудь, керує кимось, завідує чим-небудь.

Аналогічно змінилася семантична структура терміна *пенсія*. Якщо на початку ХХ ст. ним називали: «1. Доживотне удержання, видаване урядовцям, їх удовам та дітям, а також 2. В Галичині — взагалі заробітна плата, платня» (Бойків, 1932, с. 313), то на сьогодні це однозначний термін, яким називають регулярну грошову виплату, яку отримують громадяни від держави і підприємств після досягнення встановленого віку, у разі інвалідності, при втраті годувальника (ЕЕ, т. 2, с. 707).

Варто наголосити, що полісемічність — явище відносне, у процесі еволюції слова можуть втрачати лексико-семантичні варіанти чи набувати нові, як, наприклад, лексема *бюрократія*, що на початку ХХ ст. функціонувала з одним значенням: «Панування урядовців, система, за якої найбільше значення мають службовці — адміністратори, що стоять понад масами» (Бойків, 1932, с. 80). На сьогодні це багатозначний соціально-економічний термін, яким позначають: «1. Вищий чиновницький апарат, адміністрацію; 2. Систему управління, що ґрунтується на формалізмі, домінуванні формального над змістовим» (Борисов, 1999, с. 87).

Дослідники традиційно виділяють міжсистемну та внутрішньосистемну багатозначність. У межах міжсистемної полісемії виокремлюють *загальномовну*, яка ґрунтується на взаємозв'язках термінів із словами національної мови, та *міжгалузеву*, яка ґрунтується на взаємозв'язках термінів із термінами інших наук.

Загальномовна багатозначність широко представлена в досліджуваній групі термінів. Спостерігається така тенденція: багатозначні слова літературної мови втрачають лексико-семантичні варіанти і перетворюються на моносемічні терміни (в поодиноких випадках у межах спеціальної лексики мають більше, ніж одне значення). Наприклад, семантична структура загальноновживаної лексики *безробіття* містить 3 лексико-семантичні варіанти: «1. Стан, коли не всі можуть одержати роботу, мати постійний заробіток; 2. Брак роботи;

3. Незайнятість роботою, якоюсь справою і т. ін.; безділля» (СУМ, I, с. 144). Як термін соціальної економіки *безробіття* в словниках фіксується лише з одним значенням — «соціально-економічне явище, за якого частина працездатного населення хоче працювати, але не може знайти роботу, стає надлишковою, поповнюючи резервну армію праці» (ЕЕ, т. 1, с. 96).

Розгалужену семантичну структуру, що містить 9 лексико-семантичних варіантів, має загальноновживана лексема *робота*: 1. Дія за значенням робити. 2. Чиєсь виконання чого-небудь, чийсь труд. 3. Тільки мн. Діяльність щодо виготовлення, створення, обробки чого-небудь. 4. Коло занять, обов'язків, те, чим зайнятий хто-небудь; справа, діло. 5. Праця, заняття, служба на якому-небудь підприємстві, в якійсь установі, джерело заробітку. 6. Те, що підлягає виконання, здійсненню. 7. З означ. Спосіб, манера, стиль виконання, виготовлення чого-небудь. 8. Продукт чиєїсь праці, виріб, твір. 9. Фіз. Кількісна характеристика перетворення будь-якого виду енергії на інші види її (СУМ, VIII, с. 587).

У соціально-економічній терміносистемі *робота* — так само термін багатозначний і фіксується з такими значеннями: «1. Здійснення трудової діяльності, участь у праці, виконання людиною, колективом певного кола доручень, завдань; 2. Вид та місце трудової діяльності людини» (Борисов, с. 589).

Загальноновживане слово *активність* фіксується з двома лексико-семантичними варіантами, один з яких позначає «...властивість за значенням *активний*» (СУМ, I, с. 29). У досліджуваній групі термінолексики це слово функціонує з видовим конкретизатором — прикметником *соціальна*. Соціально-економічний термін *активність соціальна* означає «Сукупність форм людської діяльності, свідомо орієнтованої на вирішення завдань, які стоять перед суспільством, класом, соціальною групою...» (СЕС, с. 10).

Лексема *особистість* у загальнолітературній мові називає «... конкретну людину з погляду її культури, особливостей характеру, поведінки і т.ін.; індивідуальність, особу» (СУМ, V, 1974). Як назва соціально-економічного поняття, це полісемічний термін, який, окрім вищезазначеного лексико-семантичного варіанта, має ще й інший — «сукупність соціально значущих рис і якостей індивіда, трудового колективу, соціальної верстви або групи, які формують певну цілісність, зумовлених системою соціальних відносин, соціально-

економічною діяльністю людини та їх взаємодією у процесі цієї діяльності» (ЕЕ, т. 2, с. 674).

Отже, загальнономовна багатозначність характерна для досліджуваної групи термінологічних одиниць, віддзеркалює різнотипні зв'язки термінів та слів літературної мови, коли останні термінологізуються, тобто набувають ознак термінологічних одиниць, причому їхнє значення спеціалізується, звужується.

Специфіка міжгалузевої багатозначності полягає в тому, що в різних галузях науки й техніки вживаються терміни, однакові в плані вираження, притому їх семантична структура містить спільні семи, що свідчить про факт існування саме багатозначності, а не омонімії.

Міжгалузева багатозначність засвідчена термінами, що, називаючи соціально-економічні поняття, водночас називають поняття:

— загальнонаукові: *метод, реформа, система, об'єкт, предмет*;

— філософські: *діалектика, матеріалістична діалектика, метод пізнання, принцип справедливості*;

— соціологічні: *соціальний статус, соціальна роль, соціальна мобільність*;

— психологічні: *мотивація, конфліктність, взаємодія, конформізм*;

— економічні: *попит, розподіл, обмін, споживання, конкуренція, продуктивні сили* та багато інших.

Варто відзначити, що соціальна економіка (соціально-економічна термінологія називає поняття цієї предметної галузі) використовує систему категорій, напрацьованих загальною економічною теорією, проте традиційні економічні категорії розглядає в аспекті тієї соціальної ролі, яку вони здійснюють у сучасній державі.

— юридичні: *злочин, злочинець, порушник*;

— фізичні: *питома вага, фізичний вимір*;

— математичні: *математична модель, коефіцієнт*;

— економічної соціології: *безробіття, споживацька поведінка, підприємництво, зайнятість, безробіття*.

З-поміж багатозначних термінів виділяються бі- та полісеманти. Бісемантив, у яких один лексико-семантичний варіант співвідносить термін з соціально-економічною логічною сферою, а інший — з якою-небудь іншою, найбільше. Наприклад, термін *вакансія* називає як соціально-економічне, так і фізичне поняття: «1. Незайнята посада; вільне місце для вступника у навчальний заклад; 2. Вузол кристалічних ґрат твердого тіла, не зайнятий атомом або

іоном» (СІС, с. 98). Бісемантом є термін *експлуатація*: 1. Одержання власниками засобів виробництва прибутків за рахунок чужої праці; 2. Систематичне використання людиною родо-вищ корисних копалин, промислового устаткування, засобів транспорту тощо (СІС, с. 191).

У соціально-економічній терміносистемі трапляються одиничні полісеманти. Наприклад, *премія* містить 3 лексико-семантичні варіанти: «1. Винагорода за визначні успіхи чи заслуги в певній галузі діяльності; 2. Грошова сума, сплачувана понад основну заробітну плату як заохочення за успішну трудову діяльність; 3. Різниця між біржовою і номінальною вартістю» (СІС, с. 458).

Внутрішньосистемна багатозначність притаманна термінам лише в межах однієї предметної галузі й засвідчена прикладами, коли одна назва позначає кілька логічних категорій. Цей тип презентований моделями, що виникли внаслідок метонімії, наприклад:

- 1) дія — суб'єкт дії: *організація*;
- 2) процес — документ: *санкція* (соціальна);
- 3) дія — предмет: *нагорода*;
- 4) дія — її результат: *прописка*.

Внутрішньосистемна багатозначність властива й найменуванням предметів та презентована моделями:

- 1) суб'єкт — об'єкт: *інститут*;
- 2) заняття, сфера діяльності — галузь знання: *маркетинг*;
- 3) частина одягу — людина: *білі комірці*;
- 4) суб'єкт — властивість: *авторитет*;
- 5) установа — приміщення цієї установи: *установа*.

Часто в соціально-економічній терміносистемі багатозначність виникає на основі синекдохи: *адміністрація* — *адміністрація цивільна*, *адміністрація військова*.

Так само, як серед міжсистемних, з-поміж внутрішньосистемних соціально-економічних термінів найбільше функціонує бісемантів: *адміністрація*: «1. Суб'єкт керівництва взагалі; 2. Коло осіб, які уповноважені здійснювати оперативне втручання, виступати в ролі юридичних осіб, офіційно представляти організацію, установу» (ЕЕ, т. 1, с. 25); *декласованість* — «1. Втрата індивідом або прошарком класових ознак, втрата ними їхнього соціального статусу; 2. Переміщення індивіда або групи на нижчий ступінь соціально-класової структури» (СЕС, с. 65).

Який лексико-семантичний варіант актуалізований в тому чи іншому комунікативному

акті допомагає визначити контекст. Контекст — єдиний засіб ідентифікації значень внутрішньосистемних багатозначних термінів. Наприклад, термін *збиток* словник фіксує з чотирма лексико-семантичними варіантами: 1. Втрата (школа), що підлягає відшкодуванню; 2. Вартість заподіяної шкоди; 3. Факт настання страхового випадку (реалізація страхового ризику); 4. Справа, що містить документи страховика з конкретного страхового випадку, які підтверджують обґрунтованість виплати (Страхування, 1998). У реченні «Роботодавець сам відшкодовує постраждалому збитки, не доводячи до суду» (Страхування, 1998) актуалізований перший лексико-семантичний варіант. В іншому реченні — «Розмір збитку визначається представником страховика...» (Страхування, 1998) — другий.

Отже, контекст допомагає зрозуміти, який із лексико-семантичних варіантів багатозначного терміна виявляється у конкретному мовному акті, у мовному потоці. Проте варто відзначити, що існує думка, що полісемію деяких термінів не усуває навіть контекст (Квитко, 1986).

Внутрішньосистемна багатозначність, на думку більшості дослідників, — М. Сашко, Л. Симоненко, Г. Наконечна та ін., є вадою терміносистем, таку полісемію варто послідовно усувати, закріплюючи за одним мовним знаком лише одне поняття.

У підсумку зауважимо, що міжсистемна багатозначність для досліджуваної терміносистеми характерна більшою мірою, ніж внутрішньосистемна.

Найефективнішим способом розмежування значень полісемічного терміна, як показують приклади, виступає контекст. Термінну багатозначність варто сприймати не як абсолютну умову функціонування термінів, а як тенденцію.

Багатозначність у терміносистемах, з одного боку, свідчить про еволюцію логічної сфери соціально орієнтованої економіки, а із іншого, є проявом універсальної загальномовної тенденції до економії засобів вербального вираження.

У соціально-економічній терміносистемі полісемія виступає однією з форм економії мовних ресурсів, адже «жодна мова не була б спроможна виражати кожен конкретну думку самостійним словом або кореневим елементом. Конкретність досвіду безмежна, ресурси ж найбагатшої мови суворо обмежені» (Виноградов, 1972).

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ЕЕ — *Економічна енциклопедія: У 3 томах* (2000) / С. В. Мочерний (відп. ред.). Київ: Академія.

СІС — *Словник іншомовних слів* (2000) / Л. О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра.

Список використаної літератури

Бойків І., Ізюмов О. (1932). *Словник чужомовних слів*. Харків: Укр. рад. енцикл.

Борисов, А. В. (1999). *Большой экономический словарь*. Москва: Книжный мир.

Виноградов, В.В. (1972). *Русский язык. Грамматическое учение о слове*. Москва : Высшая школа.

Економічна енциклопедія: У 3 томах (2000) / С. В. Мочерний (відп. ред.). Київ: Академія.

Квитко, І. С., Лейчик В. М., Кабанцев Г. Г. (1986). *Терминоведческие проблемы редактирования*. Львів: Вища школа.

Лотте, Д.С. (1961). *Основы построения научно-технической терминологии: вопросы теории*. Москва: Изд-во АН СССР.

И. БУРЛАКОВА, Т. ДЯЧУК

ПРОБЛЕМА ПОЛИСЕМИИ В ТЕРМИНОЛОГИИ (НА ПРИМЕРЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛЕКСИКИ)

В статье рассмотрена проблема терминологической полисемии на примере социально-экономической терминологии. Отмечено, что вопреки требованиям моносемичности до идеальных терминов как знаков терминосистем, все же многозначные термины — явление довольно распространенное в научном языке. Рассмотрено междусистемную и внутрисистемную многозначность и сделан вывод о том, что терминологическая полисемия — типичное явление, ее причиной является эволюция логической сферы, что ведет за собой возникновение в терминологических единицах лексико-семантических вариантов.

Ключевые слова: полисемия, многозначность, лексико-семантический вариант, сема, термин, терминология, терминосистема.

I. BURLAKOVA, T. DYACHUK

THE PROBLEM OF AMBIGUITY IN TERMINOLOGY (ON THE EXAMPLE OF SOCIO-ECONOMIC TERMINOLEKS)

The article deals with the problem of terminological polysemy on the example of socio-economic terminology. It is noted that in spite of the requirement of monosemality to ideal terms as signs of term systems, nevertheless ambiguous terms are a phenomenon that often happens in scientific language. Cross-system and intra-system ambiguities are considered. It is conclu-

ded that the term ambiguity is a typical phenomenon. Its cause is the evolution of the logical sphere, which causes the emergence of new lexical-semantic variants in terminological units.

Key words: polysemy, ambiguity, lexical-semantic variant, sema, term, terminology, term system.

I. BURLAKOVA, T. DYACHUK

THE PROBLEM OF AMBIGUITY IN TERMINOLOGY (CASE STUDY OF SOCIO-ECONOMIC TERMS)

Each lexical unit of language has a two-fold nature — an expression plan (form) and a content plan (meaning). An ideal unit for term systems is one in which the single form calls the single concept. However, there are many violations of this basic time requirement in term systems. One such violation is the term polysemy, or ambiguity, the variation of the content plan, when the semantic structure of the term consists of several lexico-semantic variants, combined hierarchically.

Researchers have traditionally distinguished between cross-system and intra-system ambiguity. Within cross-system polysemy, they distinguish between a linguistic one based on the interconnection of terms with the words of the national language and an interbranch that is based on the interconnection of terms with the terms of other sciences.

Intra-system ambiguity is inherent in terms within only one subject area and it is exemplified by examples where one name denotes several logical categories. According to the majority of researchers, intra-system ambiguity is a defect of the term systems. Such polyse-

Словник української мови : В 11 т. (1970–1980). Київ: Наукова думка.

Социологический энциклопедический словарь: на рус., англ., немец., франц. и чешс. языках. Москва: ИНФРА-М-Б.: Луч.

Симоненко, Л. О. (1991). *Формування української біологічної термінології*. Київ: Наук. думка.

Словник іншомовних слів (2000) / Л. О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра.

Словник української мови : В 11 т. (1970–1980). Київ: Наукова думка.

Осипов, Г. В. (1995) *Социологический энциклопедический словарь: на рус., англ., немец., франц. и чешс. языках*. Москва: ИНФРА-М-Б.: Луч.

Срезневский И. И. *Словарь древнерусского языка: В 3 т. М.: Книга, 1989.*

Страховання: Підручник (1998). Київ: КНЕУ. 528 с.

Толикина Е. Н. *Некоторые лингвистические проблемы изучения термина // Лингвистические проблемы научно-технической терминологии* (1970). Москва: Наука.

my should be consistently eliminated, securing only one concept for one language sign.

Cross-system ambiguity for the studied term system is more intrinsic than intra-system.

As the examples show, context is the most effective way of delimiting the values of a polysemic term. Term ambiguity should be seen not as an absolute con-

dition for the functioning of terms, but as a tendency.

The ambiguity in the term systems, on the one hand, testifies to the evolution of the logical sphere of a socially oriented economy, and on the other hand, it is a manifestation of the universal common tendency to save the means of verbal expression.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2019

УДК 81-114.2: 81-115

DOI: 10.18372/2520-6818.40.14254

ГУДМАНЯН Артур, СІТКО Алла, СТРУК Ірина

ФЕНОМЕН МОВНОЇ АНОМАЛІЇ

У статті розглянуто проблему мовних аномалій крізь призму внутрішнього сприйняття текстового полотна вторинним комунікантом, що виявляє себе своєрідним маркером культурного світовідчуття і світорозуміння. Окреслені погляди дослідників на тлумачення поняття «мовна аномалія» у лінгвістичній та перекладозначій парадигмах. Виокремлено основні критерії, які характеризують аномалії художнього тексту; зіставлено характеристики поняття аномалія з іншим видом мовного відхилення — девіація, різними мовними явищами — діалектом, просторіччям, соціальним жаргоном, дитячою мовою та метафорою; побудовано теоретичні підвалини для подальшого перекладацького аналізу; проводиться контекстуальний аналіз мовної аномалії у тексті мови оригіналу та текстах мов перекладу.

Ключові слова: аномалія, норма, діалект, креативність, художній переклад.

Вступ. Неоднозначність у трактуванні поняття «аномалія», наприклад як: «комунікативний шум» (О. О. Селіванова), «комунікативна невдача» (О. В. Яшенкова), «перешкоди у спілкуванні» (М. Д. Феллер), «нульовий рівень письма» (Р. Барт, В. Г. Гак), «комунікативний збій» (Г. Кларк), «мовленнєві невдачі» (О. В. Кукушкіна), «мовні девіації» (Ф. С. Бацевич, С. О. Швачко, Л. А. Нефедова), «текстове напруження» (Л. В. Короткова), «абсурдизація комунікативного акту» (Т. Б. Радбіль), «парадокс» (О. Ю. Жигадло), передбачає проведення додаткового дослідження з метою пошуку золотої середини та формування чіткого уявлення про його зміст.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання формування нового статусу «аномалії» як раціонально мотивованого, комунікативно адекватного, прагматично успішного і семантично осмисленого явища, що створює якісно новий та комунікативно виправданий мовний код з урахуванням рівня розходження з принципами та установками мовної практики носіїв мови знайшло своє відображення в спорадичних роботах вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема: Ю. Д. Аперсяна, Н. Д. Арутюнової, Т. В. Булігіної, О. Н. Єрмакової, О. С. Кубрякової, І. М. Кобозевої,

Л. В. Короткової, О. В. Падучевої, Т. Б. Радбіль, А. Д. Шмельова, О. В. Ребрія та ін. Попри ретельні дослідження, відмітимо, що феномен мовної аномалії у сучасній лінгвістичній парадигмі має неоднозначне трактування: від загальномовного явища (Аперсян, 1990) до більш звуженого й конкретизованого тлумачення цього поняття як: порушення норм уживання певної мовної чи текстової одиниці; навмисного порушення норми чи правила використання мовної одиниці, котре реалізується через порушення структурно-семантичних зв'язків між словами (Мурдускіна, 2011). Звідси, спробуємо проаналізувати, як висвітлюється проблема аномалії у сучасних дослідженнях з метою пошуку найбільш вдалого протрактовування поняття.

Постановка проблеми. Відповідно до інших видів мовного відхилення сутність мовної аномалії у межах художнього твору трактується досить неоднозначно як девіація, або через мовні явища — діалект, просторіччя, соціальний жаргон, дитяча мова та метафора, що, безперечно, створює певну невизначеність у розумінні природи цього терміну. Спробуємо проаналізувати основні причини появи різного співвіднесення мовної аномалії з значеними вище явищами.